

ŠTÁTNA RADA V POLITICKOM SYSTÉME SLOVENSKEHO ŠTÁTU
V ROKOCH 1939-1945

IVAN K A M E N E C

KAMENEC, I.: State Council in the Political System of the Slovak State in the Years 1939-1945. *Historický časopis*, 44, 2, 1996, pp. 221-242, Bratislava.

The State Council as a part of political structure of the Slovak Republic in the years 1939-1945 was created and built as a supreme and control body of the state. Among its members were outstanding personalities of the Slovak political, economic, cultural and religion life. The members were nominated by the ruling class and the President of the republic. The State Council could control and prosecute the activities of the President and the members of the government, make lists of the candidates in the elections to the parliament, decide about the loss of the parliamentary mandate, present the law proposals, adore basic questions of the state policy. In the totalitarian state, however, the State Council could not fulfill its tasks and so it deteriorated into a formal irrespective institution.

History. Slovakia. State Council in system of the Slovak State in the years 1939-1945.

Súčasnou politickej štruktúry Slovenskej republiky v rokoch 1939-1945 bola aj Štátna rada. Napriek tomu, že pri jej vzniku, resp. pri jej reformovaní sa v oficiálnych dokumentoch a prejavoch hovorilo o nej ako o najvyššom ústavnom orgáne štátu s ďalekosiahlymi kontrolnými právomocami, či ako o svedomí štátu a národa, táto inštitúcia ostala svojím skutočným vplyvom na periférii politického života na Slovensku. Postihol ju v ešte najvýraznejšej podobe osud Snemu Slovenskej republiky, ktorý postupne degeneroval, keď sa rozhodujúci vplyv v štáte stále viac presúval do rúk vlády, lepšie povedané, jej jednotlivých ministrov a neskôr do rúk prezidenta - vodcu. Štátna rada svojím zložením a funkciami stála najbližšie zákonodarnej sfére a niekedy mala vari ambície hrať úlohu hornej komory slovenského parlamentu (tak ju chápali aj niektorí súčasníci).

V odbornej historickej, resp. právno-historickej literatúre sa doteraz Štátna rada tešila veľmi malej pozornosti autorov, ktorí sa obmedzili len na vypočítanie základných faktov o nej, na konštatovanie, že zostala nedobudovaná. V syntéze o dejinách štátu a práva na území Slovenska sa jej venuje jediná veta.¹ Najviac faktografických informácií o štruktúre Štátnej rady je v prehľadnej publikácii J. Chreňovej.² Encyklopedické a slovníkové práce prinášajú tiež strohé, sčasti nepresné informácie o tejto inštitúcii.³ V ostatných odborných historických prácach sa Štátna rada spomína len okrajovo asi v tom zmysle, že nejaký konkrétny dobový problém sa prerokúval aj na jej zasadnutiach. Nehľadiac na relatívne málo vplyvné postavenie Štátnej rady v Slovenskej republike z rokov 1939-1945 je táto inštitúcia z aspektu historiografického prinajmenšom veľmi zaujímavý problém a materiály z jej činnosti majú často dôležitú

¹ Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalizmu 1848-1945. Zostavil L. Bianchi a kol. Bratislava, Veda 1972, s. 491.

² CHREŇOVÁ, J.: Štruktúra ústredných orgánov na Slovensku v rokoch 1939-1945. Bratislava, Archivna správa Ministerstva vnútra 1977, s. 33-37.

³ Encyklopédia Slovenska. V. zv. Bratislava, Veda 1981, s. 732-733. CHREŇO, J.: Malý slovník slovenského štátu 1938-1945. Bratislava, Slovenská archivna správa 1965, s. 224.